

مرکز آزمون مجتمع علامه طباطبائی		آموزش و پرورش شهر تهران		دبیرستان های دوره دوم مجتمع علامه طباطبائی		
		نام و نام خانوادگی دانش آموز:		امتحانات میان نوبت دوم		
		پایه: دهم	رشته: ریاضی - تجربی	زمان آزمون: ۶۰ دقیقه	تاریخ امتحان: یکشنبه ۱۹ فروردین ۱۴۰۲	
		تعداد صفحات: ۴ صفحه	شماره کلاس:	سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳		

بخش اول - قلمرو زبانی (۷ نمره)

انمره ۱	<p>۱- معنای واژگان مشخص شده را در هر مورد بنویسید.</p> <p>الف) این‌ها همان بچه‌های ساده و بی‌تکلف و متواضعی هستند که دیده بودی. صمیمی، بی‌ریا</p> <p>ب) چه قدر شگفت آور است که از <u>نسیان</u> و غفلت هرگز ندانی که در کجا زیست می‌کنی. فراموشی</p> <p>پ) نه تسلیم و سازش، نه <u>تکریم</u> و خواهش / بتازد به نیرنگ تو توسن من بزرگداشت، احترام</p> <p>ت) بر آویخت ره‌ام با اشکبوس / برآمد ز هر دو سپه بوق و <u>کوس</u> طبل</p>
انمره ۰/۵	<p>۲- معنای واژه «افسرده» در بیت «مپندار این شعله افسرده گردد/ که بعد از من افروزد از مدفن من» با معنای آن در کدام بیت زیر یکسان است؟ معنای مشترک آن‌ها چیست؟</p> <p>الف) ای آتش افسرده افروختنی / ای گنج هدرگشته اندوختنی</p> <p>مفهوم مشترک: خاموش</p> <p>ب) تا نگردد دل تو افسرده / چهره مردم افسرده مبین</p>
انمره ۱	<p>۳- در میان گروه‌های واژگانی زیر، چهار نادرستی املایی دیده می‌شود. آن‌ها را بیابید و اصلاح کنید.</p> <p>«وسواس یک قاضی / جزر و مدّ آب / تلافی شکست / خصم و دشمن / فضای نفوس / معرکه قلوب مجاهدان / هراس از مرگ»</p>
انمره ۰/۵	<p>۴- املای درست را از میان کلمات پیشنهادی داخل کمانک انتخاب کنید.</p> <p>الف) بچه‌ها با کوله‌پشتی و جلیقه‌های / جلیغه‌های) نجات، آخرین ساعات انتظار را طی می‌کنند.</p> <p>ب) پیاده مرا زان فرستاد (توس / طوس) / که تا اسپ بستانم از اشکبوس</p>
انمره ۰/۵	<p>۵- دو واژه دیگر بنویسید که از نظر تبدیل مصوّت، وضعیتی مشابه قافیه‌های بیت زیر داشته باشند؟</p> <p>کشانی بدو گفت با تو سلیح / نبینم همی جز فسوس و مزیح</p> <p>جهاز و جهیز / رکاب و رکیب</p>
انمره ۱	<p>۶- در هر یک از ابیات زیر، بخش پایه و پیرو را در جملات مرکب، مشخص کنید.</p> <p>الف) یکی تیر زد بر بر اسپ او (پایه) / که اسپ اندر آمد ز بالا به روی (پیرو)</p> <p>ب) اگر تو روی نبوشی بدین لطافت و حسن (پیرو) / دگر نبینی در پارس، پارسایی را (پایه)</p>
انمره ۰/۵	<p>۷- نوع «و» را در هر بیت تعیین کنید.</p> <p>الف) همه تیغ و ساعد ز خون بود لعل / خروشان دل خاک در زیر نعل عطف</p> <p>ب) چو نازش به اسپ گرانمایه دید / کمان را به زه کرد و اندر کشید ربط</p>
انمره ۰/۵	<p>۸- از هر بیت، کلمه‌ای بیابید که به ترتیب با واژگان «بهرام» و «گرز» در یک شبکه معنایی باشد.</p> <p>الف) به کیوان رسیدم ز خاک نژند / از آن نیک‌دل نامدار ارجمند کیوان</p> <p>ب) زدم چند بر گبر اسفندیار / گراینده دست مرا داشت خوار گبر</p>

۹- در بیت زیر کدام ویژگی تاریخی دستور زبان فارسی مشاهده می‌شود؟

۵/۰ شماره

«به رستم بر آن‌گه بیارید تیر / بدو گفت رستم که بر خیره خیر» استفاده از دو حرف اضافه (به و بر) برای یک متمم (رستم)

۱۰- نقش دستوری هر یک از گروه‌های اسمی خواسته‌شده را بنویسید.

۵/۰ شماره

الف) تنم گر بسوزی، به تیرم بدوزی / جدا سازی ای خصم سر از تن من **مفعول**
ب) به خون گر کشی خاک من، دشمن من / بجوشد گل اندر گل از گلشن من **منادا**

۱۱- بیت زیر را به ترتیب اجزای جمله مرتب کنید.

۵/۰ شماره

«تهمتن به بند کمر برد چنگ / گزین کرد یک چوبه تیر خدنگ» - **تهمتن به بند کمر برد، یک چوبه تیر خدنگ گزین کرد.**

بخش دوم - قلمرو ادبی (۵ شماره)

۱۲- در مقابل هریک از ابیات (در پاسخ برگ خود)، آرایه مرتبط به آن را بنویسید. (یک آرایه اضافی است.)

انمره

آرایه	بیت
اغراق	الف) بشد تیز رهّام با خود و گبر / همی گرد رزم اندر آمد به ابر
جناس	ب) بزد بر بر و سینۀ اشکبوس / سپهر آن زمان دست او داد بوس
واج آرایه	پ) بیامد که جوید ز ایران نبرد / سر هم نبرد اندر آرد به گرد
تشبیه	ت) کمان را به زه کرد زود اشکبوس / تنی لرز لرزان و رخ سندروس

۱۳- در هر یک از اضافه‌های تشبیهی بیت زیر، مشبّه و مشبّه‌به را بنویسید.

انمره

«کنون رود خلق است دریای جوشان / همه خوشه خشم شد خرمن من» **خلق / خشم: مشبّه - رود / خوشه: مشبّه‌به**

۱۴- در هر مورد، آرایه متناسب با بیت را از میان پیشنهادهای داخل کمانک انتخاب کنید.

انمره

الف) من آزاده از خاک آزادگانم / گل صبر می‌پرورد دامن من (**مجاز / جناس**)
ب) من ایرانی‌ام آرمان شهادت / تجلی هستی است جان کندن من (**تلمیح / تضمین**)
پ) نماند ایچ با روی خورشید رنگ / به جوش آمده خاک بر کوه و سنگ (**ایهام / استعاره**)
ت) چو رهّام کشت از کشانی ستوه / بپیچید زو روی و شد سوی کوه (**تشبیه / واج آرایه**)

۱۵- کنایه‌های ابیات زیر را بیابید و مفهوم هر یک را بنویسید.

۵/۱ شماره

الف) پیاده ندیدی که جنگ آورد؟ / سر سرکشان زیر سنگ آورد؟ **سر زیر سنگ آوردن: شکست دادن**
ب) کشانی بخندید و خیره بماند / عنان را گران کرد و او را بخواند **عنان را گران کردن: نگره داشتن اسب**
پ) تهمتن برآشف و با طوس گفت / که رهّام را جام باده است جفت با جام باده **جفت بودن: اهل خوشگذرانی بودن**

۱۶- لحن کدام بیت طنزآمیز است؟

۵/۰ شماره

الف) سزد گر بداری سرش در کنار / زمانی برآسایی از کارزار
ب) تو قلب سپه را به آیین بدار / من اکنون پیاده کنم کارزار

۱۷- معنای هر عبارت را به فارسی روان بنویسید.

الف) برآهیخت رهام گرز گران / غمی شد ز پیکار دست سران (۱ نمره)

پاسخ: رهام گرز سنگین خود را بیرون آورد و دست پهلوانان از جنگیدن خسته شد.

ب) خروشید کای مرد رزم آزمای / هم آوردت آمد، مشو باز جای (۱ نمره)

پاسخ: فریاد زد که ای کسی که در جنگ ناشی هستی، رقیب تو آمد، فرار نکن.

پ) چو نازش به اسپ گرانمایه دید / کمان را به زه کرد و اندر کشید (۰/۷۵ نمره)

پاسخ: وقتی دید به اسب ارزشمند خود زیادی می‌نازد، کمان را آماده کرد و کشید.

ت) کشانی هم اندر زمان جان بداد / چنان شد که گفتی ز مادر نژاد (۰/۵ نمره)

پاسخ: اشکبوس بلافاصله مرد و به گونه‌ای رفت که انگار هرگز از مادر زاده نشده بوده است.

ث) به خون گر کشی خاک من، دشمن من / بجوشد گل اندر گل از گلشن من (۰/۷۵ نمره)

پاسخ: اگر در سرزمین من کشتار به راه بیندازی، باز از باغ من (ایران) گل‌هایی (مبارزانی) خواهد رویید.

۴ نمره

۱۸- هر یک از مفاهیم پیشنهادی را در مقابل بیت متناسب با آن بنویسید.

میهن دوستی	یگانه پرستی	تهدید	تحرک
------------	-------------	-------	------

الف) مرا مادرم نام مرگ تو کرد / زمانه مرا پتک ترگ تو کرد **تهدید**

ب) جز از جام توحید هرگز ننوشم / زنی گر به تیغ ستم گردن من **یگانه پرستی**

پ) دریایم و نیستم باکم از طوفان / دریا همه عمر خوابش آشفته است **تحرک**

ت) مپندار این شعله افسرده گردد / که بعد از من افروزد از مدفن من **میهن دوستی**

۱ نمره

۱۹- مفهوم هر یک از ابیات و عبارات زیر را به طور مختصر بنویسید.

الف) تا با خاک انس نگیری، راهی به مراتب قرب نداری. **تواضع و خاکساری در برابر خداوند**

ب) همه تاریخ اینجاست؛ بدر و حنین و عاشورا اینجاست. **تکرار تاریخ و جاری بودن جدال حق و باطل**

پ) خروش سواران و اسپان ز دشت / ز بهرام و کیوان همی برگذشت **شدت نبرد**

ت) بدو گفت خندان که نام تو چیست / تن بی‌سرت را که خواهد گریست؟ **تهدید به مرگ**

۲ نمره

۲۰- بیت «تازبر خاکی ای درخت تنومند / مگسل از این آب و خاک ریشه پیوند» با کدام بیت ارتباط معنایی نزدیک تر

دارد؟ مفهوم مشترک آن‌ها چیست؟

الف) چو ایران نباشد تن من مباد / بدین بوم و بر زنده یک تن مباد

مفهوم مشترک: میهن پرستی

ب) مرا تخت ایران اگر بود زیر / کنون گشتم از تاج و از تخت سیر

۰/۵ نمره

نمره ۰/۵	<p>۲۱- کدام بیت با عبار «گذشته خویش را می‌کاوند و سراپای زندگی خویش را محاسبه می‌کنند» هم‌مفهوم است؟ مفهوم مشترک آن‌ها را بنویسید.</p> <p>الف) عیب من از شمار برون است و از حساب / صائب ز چشم خلق پیوشم کدام را ب) مرا چو صبح ز روز جزا مترسانید / همیشه روز حساب است دم‌شماران را</p> <p>مفهوم مشترک: محاسبه اعمال در همین دنیا و نینداختن آن به قیامت</p>
نمره ۲۰	مجموع نمرات

دانش آموز عزیز، شما می‌توانید پس از اتمام آزمون، با مراجعه به آدرس https://alameh.ir/questions_cat/tenth یا با اسکن کردن بارکد زیر، پاسخ تشریحی و شناسنامه سوالات آزمون را دریافت نمایید.

با آرزوی موفقیت برای شما - مرکز آزمون مجتمع علامه طباطبایی

مجتمع فرهنگی، آموزشی
علامه طباطبائی

مرکز آزمون مجتمع علامه طباطبائی